

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WIOŚ W KRAKOWIE ZA 2024 ROK

I. Ważniejsze zadania, ich realizacja i odniesienie do planu na 2024 rok

1. Realizacja celów i cykli kontrolnych

Na rok 2024 zaplanowano realizację **61 celów kontrolnych (tzw. krajowych)** wskazanych do wykonania przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz **jednego celu wojewódzkiego**: przeciwdziałanie zanieczyszczeniu środowiska wodnego. Wyznaczone cele kontrolne dotyczyły:

- gospodarowania odpadami, w tym: odpadami komunalnymi i przemysłowymi, odpadami powstałymi w wyniku oczyszczania ścieków, odpadami medycznymi, pojazdami wycofanymi z eksploatacji, zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, zużytymi bateriami i akumulatorami, odpadami wydobywczymi, olejami opadowymi, odpadami palnymi w miejscach stwarzających ryzyko wystąpienia pożaru, odpadami w postaci paliwa alternatywnego, międzynarodowym przemieszczaniem odpadów, eksploatacją składowisk, instalacji do termicznego przekształcania odpadów oraz przestrzegania przepisów dotyczących odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami w miejscach niekorzystnie przekształconych i rekultywowanych z wykorzystaniem odpadów (m.in. wyrobiska poeksploatacyjne);
- gospodarowania opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz kontrolą w zakresie opłaty produktowej;
- gospodarki wodno-ściekowej, w tym kontroli oczyszczalni ścieków oraz podmiotów pobierających wody powierzchniowe lub podziemne, jak również wprowadzających ścieki do środowiska bądź do urządzeń kanalizacyjnych innych podmiotów, przeciwdziałania zanieczyszczaniu środowiska wodnego;
- gospodarki rolnej w zakresie przechowywania i stosowania nawozów, bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego oraz spełniania wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance);
- ochrony powietrza, w tym stosowania F-gazów, wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, sprawdzania zadań w zakresie Programów Ochrony Powietrza (POP), sprawdzania zawartości siarki w paliwie, spełniania norm przez producentów oraz użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne;
- realizacji obowiązków w zakresie przeciwdziałania marnowaniu żywności;
- spełniania wymagań przez podmioty gospodarcze w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom;
- przestrzegania przepisów dot. poziomów pól elektromagnetycznych;
- emisji hałasu do środowiska;
- przestrzegania wymagań przez podmioty eksploatujące instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego;
- ustawy o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
- wprowadzania do obrotu drewna i produktów z drewna;
- dostarczania przez prowadzących instalację danych w ramach Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń.

W 2024 roku przewidziano również do realizacji kontrole, w ramach 3. ogólnopolskich cykli kontrolnych dotyczących:

- a) podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów oraz związków biogenych pod kątem przestrzegania warunków określonych w tych pozwoleniach;

- b) realizacji przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1469 ze zm.) dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy (w związku z raportem Najwyższej Izby Kontroli nr ewid. P/21/066);
- c) wszystkich instalacji komunalnych (składowisk odpadów) funkcjonujących na terenie całego kraju w ramach cyklu 3-letniego zgodnie z wytycznymi podanymi w piśmie GIOŚ z dnia 15 grudnia 2022 r., znak: DI-KKW.410.103.2022. Cykl ten jest realizowany przez powoływane przez GIOŚ zespoły kontrolne.

W 2024 roku kontynuowano **działania w zakresie wykrywania i przeciwdziałania przestępczości przeciwko środowisku**. Prowadzone działania związane były z:

- ogólnopolskimi działaniami przeciwko zorganizowanym grupom przestępczym prowadzącym fikcyjny obrót odpadami;
- wykonywaniem kontroli krzyżowych we współpracy z Wojewódzkimi Inspektoratami Ochrony Środowiska z innych województw;
- kontrolami podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarowania odpadami (zbieranie odpadów, przetwarzanie odpadów);
- akcjami kontrolnymi na drogach w zakresie transportu odpadów w strumieniu krajowym i międzynarodowym;
- lokalnymi przypadkami nielegalnego pozbywania się odpadów w sposób prowadzący do zagrożenia zdrowia i życia ludzi lub środowiska;
- rozpatrywaniem zgłoszeń dotyczących nielegalnego demontażu pojazdów;
- współdziałaniem z innymi organami (Krajowa Administracja Skarbowa, Inspekcja Transportu Drogowego, Policja, Okręgowy Urząd Górniczy);
- rozpoznaniem przypadków fałszowania dokumentacji przez podmioty biorące udział w obrocie odpadami;
- rozpoznaniem przypadków nielegalnego deponowania i zagospodarowania do prac ziemnych odpadów.

Najistotniejsze z przeprowadzonych działań były te, które dotyczyły podmiotów nielegalnie pozbywających się odpadów, a zainicjowanych zgłoszeniami wpływającymi do Inspektoratu. W odpowiedzi na te zgłoszenia Inspektorzy WIOŚ przeprowadzali przy udziale innych organów, w tym Policji, rozpoznanie w terenie (kontrolę bądź czynności na podstawie art. 10b ustawy o IOS). Po podjęciu uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa prowadzona była analiza ewidencji odpadów w systemie BDO, obserwacja miejsc do których miały dotrzeć odpady, rozpoznanie na terenie podejrzanych o prowadzenie takiego procederu podmiotów oraz na terenach, gdzie zachodziło prawdopodobieństwo zakopywania odpadów. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami podejmowano stosowne czynności oraz działania pokontrolne.

Ważnym obszarem przestępczości przeciwko środowisku o zasięgu lokalnym są najczęściej stwierdzane przypadki nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Proceder ten, często prowadzony przez osoby fizyczne, skutkuje wystąpieniem zanieczyszczenia środowiska (gleby i wody) płynami eksploatacyjnymi z demontowanych pojazdów, jak również odpadami pozostałymi po tym procederze, które są porzucane, lub spalane. Działania w tym zakresie są prowadzone w ścisłej współpracy z funkcjonariuszami Policji, która też w ramach zacieśnionej współpracy prowadzi analizę aukcji sprzedaży zdemontowanych części samochodowych. Przeprowadzone kontrole w zakresie nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji wykazały, że nasila się zjawisko uwiadaczania powiązań pomiędzy osobami prowadzącymi ten proceder tj. prowadzenie go przez zorganizowane grupy.

W 2024 r. szczególnie negatywnym oddźwiękiem ze strony społecznej spotykały się następujące działania:

- lokalnie występujące porzucenia odpadów oraz proceder zakopywania odpadów, w tym proceder polegający na nielegalnym wydobywaniu żwiru i wypełnieniu wyrobiska odpadami (głównie zmieszanyimi odpadami budowlanymi);
- wyrównywanie terenu przez osoby fizyczne odpadami ziemi i gruzu w ilościach przekraczających te dopuszczone przepisami prawa;
- odprowadzanie ścieków bez wymaganych pozwoleń.

2. Statystyka działań kontrolnych w 2024 r.

W 2024 r. w ewidencji WIOŚ znajdowało się **16817 zakładów**. W porównaniu z rokiem 2023 ilość ta wzrosła o 756 tj. o 4,7%. Ogólny wzrost liczby podmiotów wynika z dokonywania wpisów nowych jednostek m.in. na skutek wpływających w 2024 roku interwencji, czy wniosków o przeprowadzenie kontroli przesyłanych przez organy ochrony środowiska.

Skontrolowano **2896** użytkowników środowiska, nastąpił **wzrost o ok. 16,9% w stosunku do ilości kontroli w 2023 r.** Ilość podmiotów objętych kontrolą w odniesieniu do ogólnej ilości zakładów w ewidencji stanowiła 17%.

W 2024 r. w ramach działalności statutowej Inspektorat przeprowadził **3762 kontrole**, w tym:

- 523 kontrole planowe z wyjazdem w teren, podczas których przeprowadzono 52 pomiary. Naruszenia stwierdzono podczas 238 kontroli;
- 689 kontroli pozaplanowych z wyjazdem w teren (w tym 411 kontroli interwencyjnych), podczas których przeprowadzono 94 pomiary. Naruszenia stwierdzono w 291 przypadkach;
- 1856 kontroli dokumentacyjnych opartych na badaniach automonitoringowych. W 174 przypadkach stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska;
- 521 kontroli dokumentacyjnych z wyłączeniem badań automonitoringowych. Po ich przeprowadzeniu stwierdzono 22 naruszenia wymagań ochrony środowiska;
- 165 kontroli interwencyjnych w terenie bez ustalonego podmiotu (131 kontroli w zakresie rozpoznania zanieczyszczenia w terenie; 34 kontrole transportu towarów lub odpadów), w tym z pomiarami 67 kontroli, a naruszenie wymagań ochrony środowiska potwierdzono w 27 przypadkach;
- 8 kontroli bez ustalonego podmiotu w oparciu o dokumenty, w trakcie jednego z nich stwierdzono naruszenia wymagań ochrony środowiska.

W 2024 r. liczba kontroli planowych i pozaplanowych jest porównywalna z rokiem 2023. Ogólna ilość naruszeń w kontrolach planowych i pozaplanowych także pozostaje na podobnym poziomie. Wzrosła natomiast liczba przeprowadzonych kontroli w oparciu o dokumenty z ustalonym podmiotem – tj. dostarczone do Inspekcji przez podmioty zobowiązane pomiary automonitoringowe.

W roku ubiegłym, oprócz ww. kontroli, przeprowadzono 279 czynności na podstawie art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska ***tj. czynności podejmowanych w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku.***

Plan kontroli **na 2024 r.** zakładał przeprowadzenie 550 kontroli z wyjazdem w teren, z czego nie wykonano 27 kontroli. Przyczyny różnicy pomiędzy liczbą zaplanowanych kontroli, a liczbą wykonanych kontroli planowych **są następujące:**

- 18 z kontroli planowych zostało rozpoczęte w 2024 roku i nie zakończono ich przed 31 grudnia 2024 r. - nie mogły zostać ujęte w rozliczeniu sprawozdawczym;
- duża liczba interwencji wpływających do bezzwłocznego załatwienia;
- konieczność szybkiego reagowania i wykonywania kontroli związanych z rozpoznaniem zanieczyszczenia w terenie (bez ustalonego sprawy);
- konieczność przeprowadzania kontroli na wniosek organów ochrony środowiska w związku z art. 41a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach;
- likwidacja/ogłoszenie upadłości działalności gospodarczej lub zmiany miejsca prowadzenia działalności;
- duża liczba kontroli z licznymi naruszeniami, które wymagały podjęcia szeregu działań pokontrolnych oraz prowadzenia **skomplikowanych** postępowań w sprawie wymierzenia administracyjnych kar pieniężnych (w związku z naruszeniem m.in. ustawy o odpadach, ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych, Programu Ochrony Powietrza Województwa Małopolskiego, ustawy Prawo Wodne).
- brak pełnej obsady kadrowej w związku z pobytem pracowników na zwolnieniach chorobowych, urloпах macierzyńskich lub złożeniu wypowiedzenia albo rozwiązaniu umowy o pracę;
- nowi pracownicy, którzy na obecnym etapie rozwoju zawodowego wymagali nadzoru ze strony bardziej doświadczonych inspektorów;

Efekty działań pokontrolnych:

- liczba wydanych zarządzeń pokontrolnych: 355;
- liczba wniosków i wystąpień na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska: 338;
- liczba wniosków do organów ścigania: 6;
- liczba wniosków do **sądów** powszechnych: 4;
- liczba decyzji wstrzymujących działalność wydanych na podstawie przepisów ustawy o odpadach: 23;
- liczba decyzji o wstrzymaniu użytkowania instalacji wydanych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska: 2;
- liczba decyzji wyznaczających termin usunięcia naruszenia wydanych na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska: 5;
- liczba decyzji umarzających postępowania administracyjne na podstawie art. 105 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania: 34;
- liczba decyzji ogółem (naliczanie kar, opłat, opłat ,podwyższonych za przekroczenia ustalonych warunków korzystania ze środowiska oraz kosztów): 428;
- liczba postępowań egzekucyjnych, liczba decyzje o charakterze pieniężnym: 45
- liczba decyzje o charakterze pieniężnym: 45;
- liczba wydanych postanowień: 237;
- liczba wydanych opinii, zaświadczeń, stanowisk i informacji: 825;
- liczba spraw z zakresu udostępnienia informacji: 131 informacji o środowisku i jego ochronie oraz 38 informacji publicznych;
- liczba nałożonych mandatów karnych: 157 na kwotę 96000,00 zł;

W 2024 r. Inspektorzy WIOŚ w Krakowie w ramach międzywojewódzkiego zespołu kontrolnego GIOŚ przeprowadzili kontrolę organizacji odzysku olejów zlokalizowaną poza terenem województwa małopolskiego.

3. Najważniejsze zadania realizowane w 2024 roku

A) W ramach 2. zaplanowanych cykli kontrolnych:

Cykl a): Podmiotów odprowadzających ścieki bezpośrednio do rzeki Wisły, które w pozwoleniach wodnoprawnych albo zintegrowanych posiadają określone dopuszczalne stężenia chlorków i siarczanów

Wykonano 30 kontroli podmiotów z jednoczesnym badaniem ich jakości, w 5. przypadkach stwierdzono przekroczenia, a na podstawie wyników automonitoringu - w 3. przypadkach stwierdzono przekroczenia. W 2. przypadkach wykonywano badania na obecność *Prymnesium parvum*. Nie wykryto złotej algi. W 3. przypadkach osoby popełniające wykroczenie ukarano mandatem karnym. Kwota mandatów wyniosła 3 000 zł. Wydano 12 zarządzeń pokontrolnych i skierowano 10 wystąpień do PGW Wody Polskie.

Cykl b): realizacji przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta obowiązków wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1469 ze zm.) dotyczących nieczystości ciekłych powstających na terenie gminy (w związku z raportem Najwyższej Izby Kontroli nr ewid. P/21/066).

W ramach cyklu kontrolnego zrealizowano 30 kontroli gmin, stwierdzając nieprawidłowości w 29. przypadkach. Wydano 17 zarządzeń. Skierowano 9 wystąpień do organów Wód Polskich oraz 19 wystąpień do Rad Gmin. W 5. przypadkach wszczęto postępowania administracyjne dotyczące wymierzenia kary za niesprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

B) W ramach kontroli w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom

• Zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZDR)

W ewidencji WIOŚ na dzień 31 grudnia 2024 roku znajdowało się 11 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. Ilość ZDR nie uległa zmianie w stosunku do 2023 roku.

Przeprowadzono 8 kontroli, stwierdzono naruszenia w jednym przypadku w zakresie nieterminowego poinformowania o realizacji zarządzeń pokontrolnych.

• Zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR)

W ewidencji WIOŚ znajduje się 9 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR). W 2024 roku liczba ZZR nie uległa zmianie.

W 2024 roku przeprowadzono 6 kontroli w terenie, stwierdzono naruszenie w jednym przypadku: dot. niepoinformowania organu Inspekcji Ochrony Środowiska w wyznaczonym terminie o zakresie wykonania zarządzeń pokontrolnych. Wydano 1 zarządzenie pokontrolne.

• Zdarzenia spełniające kryteria poważnych awarii

W 2024 roku na terenie WIOŚ w Krakowie odnotowano jedno zdarzenie spełniające kryteria rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska zmienionego rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 maja 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zapłon oparów pentanu wewnątrz jednego z urządzeń linii produkcyjnej produktu instalacji InVento w Synthos Dwory 7 Sp. z o.o. ul. Chemików 1 w Oświęcimiu. Prawdopodobnym źródłem zapłonu było pojawienie się niewielkiego płomienia na wylocie z rurociągu do odbiornika MALLEPRE - zjawisko takie zidentyfikowano kilkakrotnie podczas pracy instalacji (płomień na zakończeniu rurociągu pojawiał się, a po chwili gasł). W wyniku kontaktu pentanu (wydobywającego się z napływającej strugi uplastycznionego polimeru skierowanej do odbiornika MALLEPRE) z płomieniem, doszło do pożaru.

C) W ramach kontroli tematycznych

• **Stacje demontażu pojazdów**

Na terenie województwa małopolskiego funkcjonuje 69 stacji demontażu pojazdów. W 2024 roku skontrolowano 19 stacji demontażu pojazdów. W trakcie 5 kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- niewykonywanie pomiarów jakości ścieków dla wszystkich wskaźników wskazanych w pozwoleniu wodnoprawnym;
- sporządzenie rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami za 2023 r. niezgodnie ze stanem rzeczywistym;
- nieprowadzenie ewidencji odpadów;
- nieprzedłożenie świadectwa legalizacji wagi;
- nieterminowe przekazywanie wystawianych zaświadczeń o demontażu pojazdów organowi rejestrującemu właściwemu ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu;
- nieosiągnięcie poziomu odzysku odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji za 2024 rok.

W celu usunięcia nieprawidłowości:

- wydano 3 zarządzenia pokontrolne;
- udzielono 1 pouczenia;
- skierowano 4 wystąpienia do Marszałka Województwa Małopolskiego;
- wymierzono administracyjną karę pieniężną: na podstawie art. 194 ust 1 pkt 5b ustawy o odpadach za prowadzenie ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym w wysokości 2 000,00 zł.

• **Nielegalny demontaż pojazdów**

W 2024 r. przeprowadzono 17 kontroli podmiotów podejrzanych o nielegalny demontaż pojazdów. W 3 przypadkach potwierdzono nielegalny demontaż pojazdów.

W celu usunięcia nieprawidłowości:

- wydano 3 zarządzenia pokontrolne;
- nałożono 2 mandaty karne;
- udzielono 3 pouczeń;
- skierowano 11 wystąpień, w tym 3 do organów ścigania;
- wymierzono 9 kar pieniężnych na łączną kwotę: 136 000,00 zł.

Ponadto w styczniu 2025 r. wymierzono 1 administracyjną karę pieniężną na podstawie art. 53a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, jak również wszczęto 1 postępowanie administracyjne w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej na podstawie art. 53a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

• **Transgraniczne przemieszczanie odpadów**

Z zakresu przestrzegania przepisów dot. transgranicznego przemieszczania odpadów na terenie województwa małopolskiego przeprowadzono 20 kontroli podmiotów prowadzących legalną działalność biorących udział w przywozie/wywozie odpadów. Kontrole wykazały m.in. następujące naruszenia:

- wpis w systemie BDO niezgodny ze stanem rzeczywistym;
- naruszenie warunków posiadanego zezwolenia na zbieranie odpadów i przetwarzanie odpadów w zakresie maksymalnej masy odpadów, jaka może być magazynowana w tym samym czasie;
- naruszenie warunków posiadanego zezwolenia na zbieranie odpadów i przetwarzanie odpadów w zakresie magazynowania odpadów;

- naruszenie warunków posiadanego zezwolenia na zbieranie odpadów w zakresie ilości przyjętych i magazynowanych odpadów w tym samym czasie i w okresie roku;
- naruszenie pozwolenia zintegrowanego w zakresie miejsc i sposobu magazynowania odpadów;
- prowadzenie ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym oraz nieterminowo;
- złożenie sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami niezgodnie ze stanem rzeczywistym; niezłożenie w ustawowym terminie sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami;
- nieprawidłowa klasyfikacja odpadów;
- niepoprawne uzupełnianie załącznika nr VII;
- nieprawidłowa klasyfikacja odpadów przemieszczanych transgranicznie pod kodami B3010 i B3011, podczas gdy winny być klasyfikowane pod kodem EU3011;
- niezapewnienie WIOŚ dostępności obrazu z wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania odpadów w czasie rzeczywistym przez system teleinformatyczny;
- nieprawidłowe gospodarowanie odpadami poprzez dopuszczenie do przemieszczenia odpadów na powierzchnię ziemi.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami:

- wydano 10 zarządzeń pokontrolnych;
- nałożono 3 mandaty karne;
- udzielono 1 pouczenia;
- skierowano 6 wystąpień do organów administracji rządowej i samorządowej;
- skierowano 1 wystąpienie do organów ścigania;
- wymierzono 11 administracyjnych kar pieniężnych w związku z nielegalnym przemieszczaniem odpadów, na łączną kwotę 490 000,00 zł.

• **Kontrole transportów odpadów na drogach realizowane we współpracy z innymi służbami**

Inspektorzy WIOŚ przy udziale funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej oraz Inspekcji Transportu Drogowego kontynuowali udział w ramach ogólnopolskiej akcji „Nielegalne odpady 2024”. Celem akcji było ujawnienie nielegalnych praktyk w zakresie transportu, składowania i porzucenia odpadów. Działania były prowadzone poprzez zatrzymywanie przez funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej lub Inspekcji Transportu Drogowego wybranych losowo pojazdów celem podjęcia dalszych czynności. W wyniku prowadzonych działań przeprowadzono 34 kontrole drogowe, podczas których łącznie skontrolowano 302 transporty (w tym 89 transportów z odpadami – 34 w strumieniu transgranicznym). Podczas przeprowadzonych kontroli ujawniono 3 nielegalne międzynarodowe przemieszczania odpadów.

• **Zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego**

Na dzień 31 grudnia 2024 r. w rejestrze BDO znajdowało się 17 zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

W roku 2024 przeprowadzono 19 kontroli w 17 zakładach przetwarzania wpisanych do Rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami - 17 kontroli planowych i 2 kontrole pozaplanowe (w związku z art. 41a ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.) Z przeprowadzonych 19 kontroli w zakładach przetwarzania, naruszenia stwierdzono w 3 przypadkach i dotyczyły:

- pozwolenia w zakresie ilości odpadów dopuszczonych do odzysku w ciągu roku dla odpadu o kodzie 16 02 13* - zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12;
- sporządzenia sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami za 2023 r., niezgodnie ze stanem rzeczywistym;

- błędnej klasyfikacji wytwarzanych odpadu.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości:

- wydano 3 zarządzenia pokontrolne;
- udzielono 1 pouczenia.

W roku 2024 skontrolowano jedno miejsce, w którym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny przetwarzany był nielegalnie. W trakcie kontroli planowej punktu zbierania odpadów w miejscowości Klęczany wykazano prowadzenie przez podmiot nielegalnego przetwarzania zseie w postaci odpadów o kodzie 16 02 14 np. pralek. W związku z powyższym wszczęto postępowanie w sprawie wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej za prowadzenie demontażu zużytego sprzętu poza zakładem przetwarzania z art. 91, pkt 33, ppkt a) ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Wydano również zarządzenia pokontrolne oraz skierowano wystąpienie do Starosty Gorlickiego.

Prowadzono również kontrole w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym u prowadzących działalność w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, u wprowadzających pojazdy, jak również w zakresie obrotu sprzętem elektrycznym i elektronicznym.

Ogółem w 2024 r. przeprowadzono 11 kontroli przedsiębiorców, w trakcie 7 kontroli stwierdzono naruszenia w zakresie:

- niewnoszenia na odrębny rachunek bankowy właściwego urzędu marszałkowskiego łącznie co najmniej 0,1% przychodów netto z tytułu wprowadzonego do obrotu sprzętu osiągniętych w poprzednim roku kalendarzowym za rok 2022 i 2023 w terminie do dnia 31 stycznia roku następującego po roku, w którym wprowadzający sprzęt był obowiązany do przeprowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych;
- niedołączania do sprzętu przeznaczonego dla gospodarstw domowych informacji o potencjalnych skutkach dla środowiska i zdrowia ludzi wynikających z obecności w sprzęcie niebezpiecznych: substancji, mieszanin oraz części składowych;
- nieprzeznaczania na publiczne kampanie edukacyjne lub niewnoszenie na odrębny rachunek bankowy właściwego urzędu marszałkowskiego łącznie, co najmniej 0,1% przychodów netto z tytułu wprowadzonego do obrotu sprzętu osiągniętych w poprzednim roku kalendarzowym i nierozliczenie wykonania tych obowiązków w terminie;
- nieorganizowania i niefinansowania odbierania od zbierających zużyty sprzęt oraz przetwarzania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych,
- braku umowy z prowadzącym zakład przetwarzania; niewniesienia zabezpieczenia finansowego, tym samym niewniesienie go w terminie, wbrew przepisom art. 27 ust. 1 i art. 28 ust. 1 i 3 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym;
- nieumieszczania numeru rejestrowego na fakturach i innych dokumentach sporządzanych w związku z wprowadzaniem do obrotu sprzętu; w zakresie prowadzonej działalności - dział IV Działalność wynikająca z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym tabela 1. Wprowadzający sprzęt lub autoryzowany przedstawiciel;
- nieterminowego uiszczenia opłaty rocznej za rok 2024 na rachunek bankowy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego;
- nieterminowego złożenia do Marszałka Województwa sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami za 2023 rok;
- nieterminowego sporządzenia sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi wywiezionych za granicę w 2022 roku;
- nieterminowego i niezgodnego ze stanem rzeczywistym prowadzenia ewidencji odpadów;
- magazynowania zbieranych odpadów niezgodnie z posiadanym zezwoleniem;

- magazynowania odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie nie spełniającym warunków określonych w art 43 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym;
- zbierania odpadów o kodzie 16 02 16 bez wymaganego zezwolenia;
- prowadzenia przetwarzania zużytego sprzętu poza zakładem przetwarzania;
- magazynowania odpadów zseie na terenie placu magazynowego wymieszanego z odpadami złomu; prowadzenia zbierania odpadów (w tym odpadów zseie).

Podczas ww. kontroli zastosowano sankcje: udzielono 5 pouczeń przedstawicielom kontrolowanych podmiotów, nałożono 1 mandat karny. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości podjęto następujące działania pokontrolne wydano: 5 zarządzeń pokontrolnych, skierowano 4 wnioski do organów administracji samorządowej oraz do organu administracji rządowej.

W roku 2024 r. wymierzono 4 decyzje na podstawie art. 91 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

- **Kontrole stosowania i przechowywania środków wspomagających uprawę roślin, komunalnych osadów ściekowych oraz kontrola rolniczego wykorzystania ścieków w produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego**

W ewidencji WIOŚ znajduje się 108 podmiotów prowadzących produkcję pierwotną żywności pochodzenia roślinnego. W 2024 roku zaplanowano i wykonano 12 kontroli, w tym 12 kontroli przy współpracy z innymi organami. Wykonano 1 kontrolę pozaplanową. Kontrole nie wykazały naruszeń wymagań w zakresie ochrony środowiska.

- **Obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych**

Na terenie województwa małopolskiego znajduje się 6 eksploatowanych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, obecnie jeden obiekt jest w fazie zamykania (obiekt unieszkodliwiania odpadów wydobywczych - osadnik wód dołowych w Szyjkach)

W 2024 roku przeprowadzono 2 kontrole eksploatowanych obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

- **Zakłady eksploatujące instalacje z wykorzystaniem ciężkiego oleju opałowego oraz statki stosujące olej do silników statków żeglugi śródlądowej**

W 2024 r. na terenie województwa małopolskiego zostały wykonane kontrole wszystkich instalacji, w których spalany jest ciężki olej opałowy, a także przeprowadzono 5 kontroli armatorów statków żeglugi śródlądowej wpisanych do rejestru prowadzonego przez Urząd Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu Delegatura w Krakowie (łącznie 9 jednostek pływających).

W czasie kontroli nie pobierano próbek paliwa zgodnie z wytycznymi zawartymi w piśmie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 9 kwietnia 2024 r. znak: DI-KZP.410.3.2024. Dotrzymanie jakości stosowanych paliw w instalacjach oraz statkach żeglugi śródlądowej w zakresie zawartości siarki potwierdzono na podstawie wyników pomiarów ciągłych lub przedstawionej dokumentacji – faktur zakupu oraz świadectw jakości paliw.

Przeprowadzone na terenie województwa małopolskiego kontrole zawartości siarki w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz w paliwie wykorzystywanym do żeglugi statków śródlądowych wykazują, że we wszystkich badanych przypadkach normy jakości paliw zostały dotrzymane.

- **Producenci oraz użytkownicy produktów zawierających lotne związki organiczne**

W roku 2024 skontrolowano:

- 8 użytkowników produktów zawierających lotne związki organiczne: 2 firmy prowadzące działalność w zakresie robót budowlanych oraz 6 warsztatów samochodowych blacharsko-lakierniczych (jeden z warsztatów w 2024 r. nie stosował farb i lakierów zawierających LZO),

- 1 producenta zajmującego się produkcją i sprzedażą profesjonalnej chemii budowlanej, farb i systemów dociepleń budynków.

W trakcie kontroli sprawdzono 35 produktów zawierających lotne związki organiczne, sprawdzono dokumenty potwierdzające przestrzeganie maksymalnej zawartości LZO – etykiety, karty charakterystyki oraz karty techniczne – nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 3. przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w trakcie kontroli; nie dotyczyły one jednak produktów zawierających lotne związki organiczne (brak rejestracji Krajowej bazy oraz nieterminowe złożenie raportu do Krajowej bazy; nieprzedkładanie wykazu zawierającego zbiorcze zestawienie informacji o zakresie korzystania ze środowiska i wysokości należnych opłat z tytułu wprowadzania gazów i pyłów do powietrza; naruszenie warunków decyzji).

W roku 2024 wykonano kontrolę w zakresie spełniania wymagań przez producentów produktów zawierających lotne związki organiczne – farby i lakiery przeznaczone do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz mieszaniny do odnawiania pojazdów. Pobrana została jedna próbka produktu, którą następnie przekazano do laboratorium w celu dokonania analizy. Próbkę poddanej analizie nie spełniała wymogów rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 8 sierpnia 2016 r. w sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych zawartych w niektórych farbach i lakierach przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz mieszaninach do odnawiania pojazdów. Jednakże w toku kontroli przedstawiciel kontrolowanego podmiotu podniósł, że Spółka jest producentem profesjonalnych wyrobów lakierniczych dla przemysłu meblarskiego, wyroby są sprzedawane do użytku profesjonalnego jedynie dla firm produkujących meble, w ofercie firmy nie znajdują się wyroby przeznaczone do przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji (Spółka nie sprzedaje wyrobów do firm produkujących parkiety, drzwi, okna itd.) i w związku z powyższym zawartość LZO w produktach Spółki nie powinna być odnoszona do ww. rozporządzenia.

W związku z zaistniałą wątpliwością uzyskano odpowiedź z Ministerstwa Rozwoju i Technologii iż „w przypadku związków zawartych bezpośrednio w produktach, z których korzystamy, w tym meblarskich, dopuszczalne ilości LZO w farbach i lakierach wskazuje właśnie Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 8 sierpnia 2016 r. w sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych zawartych w niektórych farbach i lakierach przeznaczonych do malowania budynków i ich elementów wykończeniowych, wyposażeniowych oraz związanych z budynkami i tymi elementami konstrukcji oraz w mieszaninach do odnawiania pojazdów (Dz.U. 2016 poz. 1353).”

• Zakłady posiadające substancje zubożające warstwę ozonową (SZWO)

W 2024 r. skontrolowano 40 zakładów stosujących SZWO i f-gazy lub eksploatujących urządzenia albo instalacje zawierające SZWO i f-gazy bądź zakłady dokonujące obrotu SZWO i f-gazami lub urządzeniami zawierającymi SZWO i f-gazy. Ogółem liczba zakładów skontrolowanych, w przypadku których wykryto nieprawidłowości z zakresu SZWO i f-gazów wyniosła 25.

Nieprawidłowości z zakresu SZWO i F-gazów dotyczyły:

- niesporządzenia lub nieterminowego sporządzenia prawidłowych Kart Urządzeń – 84;
- nieprzekazania w terminie do bazy danych BOWOiK prawidłowego sprawozdania lub jego korekty dotyczącego SZWO lub F-gazów – 8;
- braku lub nieterminowego wpisu do kart urządzeń – 88;
- braku odpowiedniego certyfikatu, zaświadczenia lub świadectwa kwalifikacji do wykonanych czynności – 1;
- braku zainstalowanego systemu wykrywania wycieków – 1;
- braku wymaganych prawem przeglądów szczelności lub niezgodnego z przepisami wykonywania przeglądów szczelności (np. niedotrzymane interwały czasowe) – 12;

- braku prawidłowego audytu, o którym mowa w art. 14 lub 19 rozp. 517/2014 – 4;
- niezastosowania się do ograniczeń art. 14-16 rozp. 517/2014 dot. kontyngentów – 1;
- niezapewnienia, aby podmiot, któremu zlecono zainstalowanie urządzenia zawierającego fluorowane gazy cieplarniane, posiadał certyfikat niezbędny dla danego zastosowania i wykonywanej czynności – 1.

Kontrole nie wykazały naruszeń związanych z bezpośrednim zanieczyszczeniem środowiska spowodowanym zaniedbaniami w postępowaniu z substancjami kontrolowanymi lub fluorowanymi gazami cieplarnianymi.

W 2024 r. podjęto następujące działania pokontrolne:

- wydano 23 zarządzenia pokontrolne z zakresu SZWO i F-gazów;
- przeprowadzono 1 instruktaż z zakresu SZWO i F-gazów;
- wszczęto 37 postępowań w celu wymierzenia administracyjnych kar pieniężnych z czego 21 zostało zakończonych decyzją ostateczną.

• **Kontrole w zakresie przeciwdziałania spalaniu odpadów**

W 2024 roku WIOŚ w Krakowie dokonał poboru 32 próbek popiołu, z których w 19 przypadkach potwierdzono spalanie różnego rodzaju odpadów. W przypadkach, w których potwierdzono spalanie odpadów wymierzone zostały kary grzywny oraz wydano zarządzenia pokontrolne.

• **Udział w szkoleniach i spotkaniach**

W dniu 06 grudnia 2024 r. przedstawiciel WIOŚ w Krakowie wziął udział jako prelegent w szkoleniu zorganizowanym dla funkcjonariuszy Krajowej Administracji Skarbowej i Inspektorów Ochrony Środowiska dotyczącego transgranicznego przemieszczania odpadów, w tym kontroli prowadzonych na drogach. W ramach szkolenia została przedstawiona tematyka prowadzonych działań przez Wydział Zwalczania Przestępczości Środowiskowej, jak również współdziałania służb. Po wygłoszonych prezentacjach odbył się panel dyskusyjny, pozwalający na wymianę doświadczeń.

• **Współpraca międzynarodowa**

W 2024 r. kontynuowano współpracę w zakresie wód granicznych z Republiką Słowacką, która realizowana jest na podstawie Umowy między Rządem RP i Rządem RS o gospodarce wodnej na wodach granicznych, podpisanej w Warszawie 14 maja 1997 r. Umowa jest kontynuacją współpracy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a Rządem Republiki Czechosłowackiej o gospodarce na wodach granicznych z 21 marca 1958 r. W celu realizacji zadań wynikających z Umowy została powołana Polsko-Słowacka Komisja do spraw Wód Granicznych.

Realizację badań wód granicznych, w ramach pracy Grupy OPZ wykonuje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska - monitoring wód granicznych stanowi element PMŚ. W 2024 r. współpraca ze stroną słowacką obejmowała badania jakości wód cieków granicznych: Poprad (punkt pomiarowo-kontrolny Leluchów i Piwniczna), Dunajec (punkt pomiarowo-kontrolny Czerwony Klasztor) i Czarna Orawa (punkt pomiarowo-kontrolny Jabłonka). Wspólne badania prowadzone były według wcześniej ustalonego harmonogramu zatwierdzonego przez Polsko-Słowacką Komisję do spraw Wód Granicznych.

W dniach 15-19 kwietnia 2024 r. w Nowym Sączu odbyła się 32 Narada Polsko-Słowackiej Grupy Roboczej do spraw ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem (OPZ). Przedmiotem narady było:

- ujednolicenie wyników monitoringu i sporządzenie rocznego sprawozdania o stanie i jakości wód granicznych badanych w roku 2023;
- wymiana informacji o inwestycjach i przedsięwzięciach zrealizowanych w 2023 r. przez obie strony które mogą mieć wpływ na stan i jakość wód granicznych;

- realizacja zadań wynikających z XXIII posiedzenia Polsko-Słowackiej Komisji do spraw Wód Granicznych;
- wymiana informacji o wystąpieniu poważnej awarii/nadzwyczajnych zagrożeń na wodach granicznych w 2023 r.;
- propozycja monitoringu granicznych wód powierzchniowych na 2025 r.;
- wymiana informacji dotyczących monitoringu wód podziemnych w strefie nadgranicznej;
- sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy OPZ, planu pracy Grupy OPZ oraz materiałów dla Komisji.

W dniach 17-20 czerwca 2024 r. na terenie Republiki Słowackiej w m. Šamorín odbyła się XXIV Narada Polsko-Słowackiej Komisji ds. Wód Granicznych.

Zostały sporządzone opinie dokumentacji dotyczących inwestycji realizowanych w strefie przygranicznej, a mogących mieć wpływ na wody graniczne. Wydano opinie dla zestawionych poniżej oczyszczalni i odpowiednio operatów wodno-prawnych:

- operat wodno-prawny w związku z ubieganiem się o wydanie pozwolenia wodnoprawnego dla oczyszczalni ścieków komunalnych w Žegiestowie;
- operat wodno-prawny w związku z ubieganiem się o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie do rzeki Dunajec oczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanej w m. Spišská Stará Ves.

• **Wnioski o podjęcie interwencji**

W 2024 roku do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie skierowano 1998 wniosków o podjęcie działań interwencyjnych w zakresie ochrony środowiska. Ilość wniosków załatwionych we własnym zakresie (1306) jest na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Każdy wniosek o podjęcie interwencji, który wpłynął do WIOŚ w Krakowie wymagał za każdym razem odrębnego przeanalizowania. Takie samo postępowanie dotyczyło wniosków, które przesyłano do innych organów do załatwienia według ich właściwości (692), które przed ich przekazaniem wymagały dodatkowego wyjaśnienia i rozpoznania. Część wnoszonych wniosków o interwencję w 2024 r. rozpatrywana była na podstawie art. 10b ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska, który pozwala na szybsze rozpatrzenie wniosku.

Zestawienie liczbowe dotyczące realizacji zadań wynikających z wniosków o interwencję:

- liczba kontroli – 411
- liczba kontroli bez ustalonego podmiotu: 88
- liczba czynności, o których mowa w art. 10b ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska: 279
- liczba pouczeń: 152
- liczba mandatów karnych: 120 (na kwotę 75 900 zł)
- liczba zarządzeń pokontrolnych: 183
- liczba wniosków skierowanych do organów ścigania: 6
- liczba wniosków skierowanych do sądów grodzkich: 2
- liczba wniosków skierowanych do organów administracji rządowej: 108
- liczba wniosków skierowanych do organów administracji samorządowej: 114
- liczba wszczętych postępowań karno-administracyjnych: 121
- liczba wydanych decyzji nakładających zobowiązania niepieniężne: 28
 - ostatecznych: 18
 - nieostatecznych: 10

Wnioski parlamentarzystów

W okresie sprawozdawczym wpłynęło 6 wniosków od posłów i senatorów. Pięć wniosków rozpatrzono we własnym zakresie, a jeden przekazano wg właściwości do Starostwa. Interpelacje, dotyczyły:

- degradacji środowiska związanej z brakiem regulacji stosunków wodnych na działce stanowiącej własność gminy Budzów, w lokalizacji Budzów, osiedle „Judaszkówka”, na której znajduje się zbiornik przeciwpożarowy, jak również sąsiadująca z nim studnia;
- uciążliwości hałasowych powodowanych działalnością marketu budowlanego Leroy Merlin w Wieliczce;
- nielegalnego gromadzenia odpadów przy al. 1000-lecia w Olkuszu;
- niszczenia zabytkowych stawów podworskich w miejscowości Masłomiąca, gmina Michałowice;
- udzielenia informacji dotyczącej podejmowanych działań w sprawie działalności prowadzonej przez Pana Tomasza Madeję pod adresem: ul. 3-go Maja 179 w Niedzicy;
- uciążliwości hałasowej i zapachowej powodowanej przez Zakłady Mięsne „SZUBRYT” Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Węgrzynek 50 w Chełmcu.

Wszystkie wnioski rozpatrzono i udzielono wyczerpujących odpowiedzi.

Wnioski dotyczące uciążliwości zapachowej

Uciążliwość zapachowa została poruszona w 678 wnioskach skierowanych do rozpatrzenia przez WIOŚ (wzrost o 12% w stosunku do roku ubiegłego).

Od 1 maja 2024 r. na terenie województwa małopolskiego wszedł w życie zakaz użytkowania instalacji niespełniających wymagań w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3, 4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012 (kotłów pozaklasowych), zgodnie z zapisami uchwały antysmogowej dla województwa małopolskiego nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 roku oraz jej zmiana Nr LIX/842/22 z dnia 26 września 2022 roku, w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W związku z powyższym do WIOŚ w Krakowie wpływało wiele interwencji dotyczących nieprzestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i eksploatacji kotłów pozaklasowych lub spalania w nich odpadów. W 2024 r. wzrosła liczba kontroli z zakresu Programów Ochrony Powietrza w Małopolsce w porównaniu z rokiem poprzednim. Szereg z tych kontroli nadal wykazuje braki, których skutkiem są wymierzane administracyjne kary pieniężne. W kwestii ochrony powietrza zauważalna jest zmiana sposobu ogrzewania zakładów na bardziej ekologiczne tj. gaz, OZE, fotowoltaikę, biomasę. Jednakże u małych i średnich przedsiębiorców kontrole palenisk wciąż w dużej mierze potwierdzają spalanie odpadów.

II. Wybrane obszary/zadania/działania, które udało się rozwiązać/zakończyć w 2024 roku.

Gospodarka wodno-ściekowa

- W dniu 26 kwietnia 2024 r. nastąpiło uroczyste otwarcie przebudowanej i zmodernizowanej oczyszczalni ścieków w Przegini Duchownej. Zrealizowanie inwestycji zakończyło długoletni problem zrzucania nieoczyszczonych ścieków do potoku Rudno, który był przedmiotem wielu kontroli interwencyjnych WIOŚ (od 2013 roku – 7 kontroli) i postępowań administracyjnych (od 2014 roku – 9 kar). Budowa nowej instalacji możliwa była m.in. dzięki uzyskaniu przez Gminę Czernichów dofinansowania w kwocie 12 500 000,00 zł z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.

Wcześniej

Aktualnie

- W dniu 30.07.2024 r. zakończony został rozruch instalacji oczyszczalni ścieków w miejscowości Maciejowa oraz instalacja ta została oddana do użytkowania. Oczyszczalnia ścieków w Maciejowej została poddana modernizacji i rozbudowie, w celu poprawy gospodarki ściekowej na terenie gminy Łabowa. Po zakończeniu inwestycji w ściekach wprowadzanych do rzeki Kamienica Nawojowska dotrzymywane są dopuszczalne zawartości wskaźników zanieczyszczeń określone w pozwoleniu wodnoprawnym, co potwierdzane jest w prowadzonych przez eksploatującego badaniach ścieków oczyszczonych.

Transgraniczne przemieszczanie odpadów

W 2024 roku w ramach ogólnopolskiej akcji „Nielegalne odpady 2024” Inspektorzy WIOŚ w Krakowie wraz z funkcjonariuszami Służby Celno-Skarbowej i Inspekcji Transportu Drogowego przeprowadzili kontrole drogowe. Podczas przeprowadzonych kontroli ujawniono 3 nielegalne międzynarodowe przemieszczanie odpadów (odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz tworzyw sztucznych), tym samym udaremniając ich nielegalne przemieszczenie. Cykliczne kontrole na drogach wspólnie z innymi służbami są kontynuowane w 2025 roku.

Nielegalne miejsca magazynowania odpadów

W związku ze wzmożeniem działań realizowanych przez Wydział Zwalczania Przystępczości Środowiskowej WIOŚ w Krakowie, wobec miejsc nielegalnego magazynowania lub składowania odpadów, w 2024 roku usunięte zostały odpady z 2. takich miejsc:

- naczepa z 12 mauzerami z odpadami niebezpiecznymi z terenu Olkusza;
- odpady z terenu przy ul. Ujastek Mogilski w Krakowie.

Dalsze działania, w szczególności zacieśniające współpracę z samorządami odpowiedzialnymi za doprowadzenie do usunięcia pozostałych miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, jak również prowadzone przez WZPŚ działania prewencyjne, będą skutkować w przyszłości wyeliminowaniem takich miejsc.

W 2024 roku zintensyfikowano działania mające na celu walkę z podmiotami prowadzącymi gospodarkę odpadami w tzw. „szarej strefie” inicjowane zgłoszeniami wpływającymi do Inspektoratu. W odpowiedzi na te zgłoszenia inspektorzy przeprowadzali przy udziale innych organów, w tym Policji, działania w terenie (zarówno kontrolne, jak również czynności na podstawie art. 10b ustawy o IOŚ).

Zintensyfikowano również działania kontrolne miejsc nielegalnego magazynowania lub składowania odpadów wspólnie z funkcjonariuszami Komend Powiatowych Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej. O rezultacie działań informowano organ właściwy dla doprowadzenia do usunięcia odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych (wójt/burmistrz/prezydent miasta/starosta). Zaobserwowano zwiększenie działań właściwych organów samorządowych w zakresie nadzoru nad tymi miejscami i prowadzenia odpowiednich postępowań celem usunięcia odpadów.

Gospodarowanie odpadami

W okresie sprawozdawczym ilość wykonywanych kontroli w zakresie gospodarowania odpadami pozostaje na stałym poziomie. Jednakże kontrole z zakresu gospodarowania odpadami nadal wykazują naruszenia, za które WIOŚ w Krakowie wymierzał administracyjne kary pieniężne np. za zbieranie/przetwarzanie odpadów bez decyzji, a także za brak lub nierzetelne prowadzenie ewidencji odpadów. Kontrole te wykazały, że w porównaniu do lat wcześniejszych zwiększyła się świadomość przedsiębiorców w zakresie wymagań ochrony środowiska.

W roku 2024 :

- wszystkie skargi (5) na zarządzenia pokontrolne MWIOŚ zostały oddalone (wyroki WSA w Krakowie), co oznacza, że zarządzenia pokontrolne pozostają w mocy, jako zgodne z prawem;
- w ramach zażalenia MWIOŚ na postanowienie Prokuratury Rejonowej w Oświęcimiu została skutecznie zakwestionowana opinia biegłego. W wyniku powyższego, została wykonana opinia uzupełniająca (koszt ok. 40 000 zł) na zlecenie Prokuratury, która potwierdziła ustalenia, stwierdzone w trakcie kontroli przez inspektorów WIOŚ w Krakowie. Zgodę na wykonanie opinii uzupełniającej wyraziła Prokuratura Okręgowa w Krakowie;
- sądy rejonowe w sprawach z wniosku o ukaranie prezesów spółek (odmowa przyjęcia mandatu w trakcie kontroli) wydały wyroki zasądzające (grzywna) potwierdzając tym samym, zasadność i prawidłowość stwierdzonych w trakcie kontroli WIOŚ naruszeń. Grzywny wymierzane były odpowiednio w wysokości od 2000 zł do 5000 zł.

III. Istotne problemy związane z realizacją zadań

- A) Ważnym problemem do rozwiązania jest możliwość składania anonimowych wniosków o podjęcie działań przez IOŚ m.in. za pośrednictwem elektronicznego formularza "zgłoś interwencję" działającego na stronie GIOŚ nie wymagając jednocześnie od zgłaszającego podania danych osobowych, adresu e-mail ani opatrzenia wniosku własnym podpisem. Umożliwienie przez organy administracji wniesienia zgłoszenia anonimowego, skutkuje brakiem odpowiedzialności za treść

danego zgłoszenia, co powoduje dowolność w jego formułowaniu. W efekcie często brak jest możliwości zwrócenia się do wnioskodawcy o jego doprecyzowanie, a inspektorzy WIOŚ w celu zweryfikowania danego zgłoszenia podejmują czynności, w trakcie których często okazuje się, że zgłoszenie nie znajduje żadnego odzwierciedlenia w stanie faktycznym. Niezbędne jest zatem wprowadzenie systemu weryfikacji zgłoszeń dających przesłanki wiarygodności poprzez uwzględnienie danych wskazanych w Kodeksie postępowania administracyjnego). Wskazane jest wprowadzenie obowiązku podawania danych osoby zgłaszającej (imię, nazwisko, adres, dane kontaktowe), z możliwością zastrzeżenia ich poufności oraz bardziej szczegółowego opisywania zgłaszanego problemu.

- B) Biorąc pod uwagę rok 2024, w dalszym ciągu problem stanowi uciążliwość zapachowa związana z działalnością zakładów takich jak oczyszczalnie ścieków, rafinerie, kompostownie, wędzarnie, lakiernie, składowiska odpadów oraz instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Istotne jest zaznaczenie, że tematyka uciążliwości zapachowej nie jest normowana w polskim systemie prawnym przepisami z zakresu ochrony środowiska, zarówno jeśli chodzi o ocenę uciążliwości, jak i metodykę prowadzenia pomiarów w tym zakresie. Brak przepisów prawa w tym zakresie sprawia, że Inspekcja Ochrony Środowiska nie posiada narzędzi dla realnej (i mierzalnej) oceny uciążliwości odorowej oraz zastosowania odpowiednich sankcji. Kontrole WIOŚ oraz naciski władz miejskich mogą jedynie skłonić właścicieli instalacji do podjęcia działań zmierzających do (co najwyżej) zmniejszenia tej uciążliwości. Inspekcja Ochrony Środowiska nie może nałożyć na zakłady dodatkowych obowiązków, a jedynie może egzekwować przestrzeganie tych nałożonych przez właściwe organy tj. marszałka województwa i właściwego miejscowo starosty. Obowiązujący system kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska obejmuje zarówno organy Inspekcji Ochrony Środowiska, jak też organy samorządu terytorialnego (prezydent miasta, marszałek województwa). Organy te mogą również prowadzić czynności kontrolne zgodnie z zapisami art. 379 i 380 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska mobilizować podmioty do unowocześniania procesu technologicznego w ramach zobowiązania ich do wykonania przeglądu ekologicznego, co w konsekwencji może skutkować nałożeniem na dany zakład dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczenia uciążliwej emisji do powietrza.
- C) W roku 2024., podobnie jak w roku 2023, dużą część kontroli interwencyjnych stanowiły kontrole z poborem popiołu, które pozwoliły w sposób jednoznaczny stwierdzić czy doszło do termicznego przekształcenia odpadów w urządzeniach grzewczych eksploatowanych przez kontrolowane podmioty. W związku z tym kontynuowano nawiązaną w 2019 roku współpracę z zewnętrznym laboratorium i wykonywano kontrole interwencyjne z poborem próbek. Obecnie Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ nie miało i nie ma do tej pory możliwości realizacji zleceń w zakresie pobierania odpadów paleniskowych, jak również możliwości oznaczania składu chemicznego z uwagi na brak zwalidowanych metodyk badawczych w tym zakresie. Zatem WIOŚ w Krakowie zleca te badania do laboratorium zewnętrznego, a finansowanie badań jest możliwe dzięki dofinansowaniu z WFOŚiGW. Tak realizowane finansowanie związane jest z koniecznością podpisania stosownej umowy o dofinansowanie, a następnie dokonania jego rozliczenia przed zakończeniem danego roku kalendarzowego. Powyższe procedury powodują, że w okresie listopad – luty (marzec) często brak jest możliwości realizacji badań z uwagi na kwestie finansowe związane z dyscypliną finansów publicznych. Należy podkreślić, że w tym okresie do WIOŚ wpływa najczęściej zgłoszeń dotyczących podejrzenia spalania odpadów w urządzeniach grzewczych, które przy braku możliwości badań mogą być zweryfikowane wyłącznie na podstawie oględzin, które nie zawsze mogą wykazać, że spalano odpady. Biorąc powyższe pod uwagę, zasadnym byłoby wykonywanie przedmiotowych badań przez CLB GIOŚ, gdyż umożliwiłoby to ich realizację w sposób ciągły, w tym w okresie zimowym, jak również doprowadziłoby do zmniejszenia kosztów wykonywania tych badań.
- D) Konsekwencją zdarzeń śnięcia ryb w rzece Odrze oraz potencjalnego zanieczyszczenia cieków wodnych złotą algą (*Prymnesium parvum*) był wzrost liczby wniosków o interwencję dot. obserwowanych zmian i zanieczyszczeń cieków wodnych oraz pojawienia się śniętych ryb, w

związku z czym przeprowadzono więcej kontroli z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, w trakcie których pobierano próbki do analiz fizykochemicznych. Ponadto w 2024 roku inspektorzy WIOŚ Kraków często byli angażowani przez działaczy społecznych w weekendowe akcje społeczne dot. stanu rzek, poprzez wzywianie inspektorów dyżurnych w przypadku stwierdzenia wylotów „podejrzanych rur” w obrębie brzegów cieków wodnych – zgłoszenia te w znacznej części były bezzasadne i nie dotyczyły kompetencji IOŚ.

- E) Obecne regulacje w zakresie administracyjnych kar pieniężnych zawarte w art. 298 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, sankcjonują administracyjną karą pieniężną za przekroczenie określonych w pozwoleniach, o których mowa w art. 181 ust. 1 pkt 1 i 2, ilości lub rodzaju gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza. Przepis ten reguluje kwestie, w której podmiot prowadzący działalność posiada pozwolenie emisyjne, jednakże narusza jego warunki w ten sposób, że emituje substancje wymienione w pozwoleniu w ilości przekraczającej wartość w nim ujętą, jak również emituje związek nieujęty w pozwoleniu. Zatem administracyjną karą pieniężną można wymierzyć w zakresie ponadnormatywnej ilości emisji substancji, zawartej w pozwoleniu oraz za emisję substancji niewymienionej w pozwoleniu. Przy czym, w tym drugim przypadku, pojawiają się wątpliwości w kwestii obliczenia wysokości administracyjnej kary pieniężnej - czy kara za substancję nieujętą w pozwoleniu emisyjnym powinna być naliczana od zera tzn. przyjmując za mnożnik ilość substancji wprowadzoną do powietrza? Zaproponowano wprowadzenie w art. 309 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska dodatkowego ustępu 3, który wskazywałby, że w przypadku gazów lub pyłów niewymienionych w pozwoleniu emisyjnym, a wprowadzanych do powietrza na co wskazywać mogą wyniki badań przeprowadzonych na emitorze, administracyjna kara pieniężna zostanie wyliczona na podstawie uzyskanej wartości pomiarowej emisji gazu lub pyłu na emitorze. Takie rozwiązanie zapewni transparentność intencji ustawodawcy w postaci sankcjonowania w sposób szczególny, emisji gazów lub pyłów, które nie zostały określone w pozwoleniu. Ponadto zobliguje to podmioty kontrolowane do bardziej wnikliwej analizy związków w postaci gazów i pyłów na emitorze pod kątem identyfikacji jak największej ich liczby.
- F) Niezbędne jest wprowadzenie możliwości nakładania na podmiot większych grzywien w postaci mandatów karnych (podobnie jak w Prawie wodnym) za naruszanie przepisów dot. ochrony środowiska (w tym ochrony powietrza atmosferycznego) – w celu odstraszenia danego podmiotu od łamania przepisów prawa (np. spalania odpadów w instalacjach do tego nieprzeznaczonych – kotłach grzewczych) – zamiast kierowania sprawy do sądu, co znacznie wydłuża postępowanie i angażuje oprócz Inspekcji Ochrony Środowiska dodatkowe organy.
- G) Obecnie Inspekcja Ochrony Środowiska realizuje zadania z dużym stopniem skomplikowania, wymagające poświęcenia większej ilości czasu niż poprzednio, co przy braku wzrostu zatrudnienia w Inspekcji i występującej fluktuacji kadr jest trudne do wykonania. Istnieje potrzeba zwiększenia zatrudnienia Inspektorów, jednak z uwagi na zbyt niskie proponowane uposażenie przy jednocześnie wysokich wymaganiach: wykonywanie pracy zmianowej, praca pod presją czasu powoduje, że chętnych brak. W chwili obecnej, w związku z podniesieniem minimalnego wynagrodzenia dochodzi do jeszcze większego spłaszczenia wynagrodzeń wykwalifikowanych specjalistów, z doświadczeniem zawodowym w stosunku do nowo przyjętych pracowników (bez doświadczenia w pracy inspekcyjnej). Jednocześnie podkreślenia wymaga fakt, że wynagrodzenia WIOŚ w Krakowie, w stosunku do sektora prywatnego są niekonkurencyjne i powodują odchodzenie wykwalifikowanych i doświadczonych pracowników.
- W roku 2024 odnotowano odejście 6. pracowników Inspekcji, z czego dwóch pracowników bez uprawnień inspektora IOŚ. Pracownicy odeszli w związku ze zmianą na lepsze finansowo warunki pracy, a jednocześnie mniejsze wymagania, odpowiedzialność i kwalifikacje.
- Przy aktualnym stanie kadrowym, prowadzonej zmianowości, nie ma możliwości zwiększenia liczby kontroli i szybkiego reagowania na zgłoszenia interwencyjne, jak również wykonania kontroli planowych. W związku z powyższym po przeanalizowaniu zdolności kontrolnych WIOŚ w

Krakowie, dla realizacji zadań ustawowych, konieczne jest aby w 2025 r. zatrudnić dodatkowo przynajmniej 6 osób.

p.o. Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony
Środowiska
mgr inż. Barbara Żuk

dokument podpisany elektronicznie